

buiten eigen secte of kerk te treden; de algemene humanistische stroming, die zich ook in de 18de eeuw op velerlei wijze kenbaar had gemaakt en sterke invloed op denken en levensopvatting had uitgeoefend, werd hier in een eigen, zij het bescheiden, bedding geleid. Voorts valt hier ongetwijfeld ook de invloed te onderkennen van de piëtistische beweging, die in het kerkelijk leven voordien een belangrijke rol had gespeeld; zij hechtte weinig waarde aan dogmatiek en legde de nadruk op een ingetogen, bescheiden christelijke levenswijze en het verrichten van goede daden. Van een speciale Rotterdamse zienswijze kan hier overigens niet gesproken worden, daar men reeds enige jaren eerder in Amsterdam was voorgegaan met de oprichting van een genootschap „Nederig en Standvastig”, waaraan overigens geen lang leven beschoren schijnt te zijn geweest.

Bij dit alles kwam naar voren een grote mate van bescheidenheid en teruggetrokkenheid. Dit bleek uit de in onze tijd wel wat pathetisch aandoende naam van Nederig en Menschlievend, doch ook in de praktijk hield men zich hieraan. De namen van het merendeel der oprichters, van gulle gevers en medewerkers, werden niet openbaar gemaakt; slechts de namen van de heren Mensing en De Kemp waren bekend en deze onderhielden als het ware het contact met de buitenwereld.

Aan de gewaardeerde medewerking van de heer mr. H. C. Hazewinkel, archivaris van de Gemeente Rotterdam, valt het te danken, dat schrijver dezes enige nadere gegevens over deze oprichters kan publiceren. Ds. J. M. L. Roll (1786-1864), de Lutherse dominee, was een der bekendste kanselredenaars van zijn tijd; hij had te Utrecht en te Erlangen gestudeerd en was o.a. predikant te Zwolle, Rotterdam en Amsterdam. Ds. W. de Goede (1764-1839) was oorspronkelijk eveneens van Lutherse huize, doch ging vóór 1796 tot het Remonstrantisme over; in genoemd jaar werd hij beroepen als predikant van de Remonstrantse Gemeente te Rotterdam, alwaar hij werkzaam bleef tot 1820, in welk jaar hij naar Kampen vertrok. Bernardus Kuyter (1744-1830), eerder kapelaan te Amsterdam en pastoor te Krommenie, bovendien kanunnik van het aartsbisschoppelijk kapittel en aartspriester van Schieland, was sedert 1778 pastoor van de Oud-Katholieke